

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sapientissima Dei Mvndvm Regentis Gvbernatio; Ex qua
pendent, quæ vulgò in Casv, Fortvna, Fato, Esse Pvtantvr**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

§. 7. Fortunæ pro Dea habitæ refutatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52314)

Ambr. lib. 1.
Retract.
cap. 1.

mentio displicet D. Augustino, vt in libris Retractionum, non dubitet, suos de ea loquendi modos corrigere. *In tribus libris meis de Academicis, inquit, non mihi placet, toties me appellasse Fortunam, quamuis non aliquam Deam voluerim hoc nomine intelligi, sed fortuitum rerum euentum, vel in corporis nostri, vel in externis bonis aut malis. Vnde & illa verba sunt, que nulla religio dicere prohibet, forte, forsitan, fortasse, fortuito: quod tamen totum ad diuinam reuocandum est Providentiam. Hoc etiam ibi non tacui dicens: Etenim fortasse, que vulgò Fortuna nominatur, occulto quodam ordine regitur; nihilq; aliud in rebus Casum vocamus, nisi cuius ratio & causa secreta est. Nihilq; seu commodi, seu incommodi contingit, quod non conueniat & congruat vniuersò.*

§. VII.

Fortuna, pro Dea habitæ, refutatio.

Lactant.
lib. 3. c. 28.

Elegantissime rursus & disertissime Lactantius, *Fortuna, inquit, per se nihil est; nec sic habendum est, tanquam sit in aliquo sensu. Siquidem Fortuna est accidentium rerum subitus atq; inopinatus euentus. Verùm Philosophi, ne aliquando non errent, in re stultâ, volunt esse sapientes: qui fortune sexum mutant, eamq; non Deam, sed Deum esse dicunt. Eundem ta-*
men

men interdum naturam, interdum fortunam
vocant; quòd multa (inquit idem Cicero) effi-
ciat inopinata nobis, propter obscuritatem, ig-
norationemq, causarum. Cum igitur causas ig-
norent, propter quas fiat aliquid, & ipsum, qui
faciat, ignorent, necesse est. Idem in opere valde
serio, in quo praecepta vitae deprompta ex Philo-
sophiâ filio dabat, magnam inquit, esse Fortune
vim in utramq, partem, quis nesciat? Nam &
cum prospero flatu eius utimur, ad exitus per-
uenimus optatos, & cum reflauerit, affligimur.
Primum, qui negat, sciri posse quicquam, sic hoc
dixit, tanquam & ipse, & omnes sciant. Dein-
de, qui, etiam quæ clara sunt, dubia conatur
efficere, hoc putauit esse clarum; quod illi esse
debit vel maxime dubium, nam sapienti om-
nino falsum est. Quis, inquit, nescit? Ego verò
nescio. Doceat me (si potest) quæ sit illa vis, qui
flatus iste, & qui reflatus? Turpe igitur est, in-
geniosum hominem, dicere, id, quod, si neges,
probare non possit. Postremò, quòd is, qui di-
cit, assensus esse retinendos; quod stulti sit homi-
nis incognitis rebus temerè assentiri: is planè
vulgi & imperitorum opinionibus credit, qui
fortunam putant esse, quæ hominibus tribuat
bona & mala. Nam simulachrum eius cum co-
pia & gubernaculo fingunt; tanquam hæc & o-
pes

pes tribuat, & humanarum rerum regimen obtineat. Cui opinioni & Virgilius assentit, qui Fortunam omnipotentem vocat: & historicus, qui ait: sed profecto Fortuna in omni re dominatur. Quid ergo ceteris Dys loci superest? cur non aut ipsa regnare dicitur, si plus potest, aut sola colitur, si omnia? vel si tantum mala immittit; aliquid cause proferant, cur, si Dea sit, hominibus inuideat, eosque perditos cupiat, cum ab his religiosè colatur: cur equior sit malis, iniquior autem bonis. Cur insidietur, affligat, decipiat, & exterminet: quis illam generis hominum perpetuam vexatricem constituerit: cur denique tam malam sortita sit potestatem, ut res cunctas ex libidine magis, quam ex vero celebret, obscurèq;. Hec, inquam, Philosophos inquirere, oportuit potius, quam temerè innocentem accusare Fortunam: quæ etiam si sit aliqua, nihil tamen afferri ab his potest, cur hominibus tam inimica sit, quam putatur. Itaque illæ omnes orationes, quibus iniquitatem fortune lacerant, suasque virtutes contra fortunam superbissimè iactant; nihil aliud sunt, quam deliramenta inconsideratæ lenitatis. Quare non inuideant nobis, quibus aperuit veritatem DEVS: qui, sicut scimus, nihil esse fortunam, ita scimus, esse prauum ac subdolum spiritum

spiritum

spiritum, qui sit inimicus bonis hostisq; iustitia;
 qui contraria faciat, quàm DEVS, cuius in-
 vidie causam in secundo libro explicauimus.
 Hic ergo insidiatur vniuersis: sed eos, qui nesci-
 unt DEVM, errore impedit, stultitiâ obruit,
 tenebris circumfundit, ne quis possit ad diuini
 nominis peruenire notitiam; in quo uno & sa-
 pientia continetur, & vita perpetua. Eos autem,
 qui DEVM sciunt, dolis & astutiâ aggredi-
 tur, ut cupiditate & libidine irretiat; ac pec-
 cati blandimentis deprauatos impellat ad mor-
 tem: vel, si dolo nihil profecerit, vi & violentiâ
 deicere conatur. Hic ergo humani generis,
 ab initio, deceptor, homines inducit, ut For-
 tunam aliquid esse existiment, quod sit in-
 uocandum; &, dum bonos vexat, malos,
 tanquã suos, fouet, Fortunam tanquam Nu-
 men inuexit. Diximus, quid non sit For-
 tuna.

§. VIII.

Fortunam atq; fortuita, ob hominum occultas
 rerum causas ignorantium opinionem, ita di-
 citur ratione autem Dei omnia prouiden-
 tis, nihil esse fortuitum.

Quid ergo tandem est Fortuna? Fortuna S. Augu-
 intelligenda est pro ijs rebus, ait D. Augusti-
 nus, qua fortuita videntur accidere, non quia
 numen

S. Augu-
 stin. lib.
 quæst.
 XCI.